

Φοβόμαστε το πολιτικό κόστος

ΜΑΝΘΟΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ: Να μάθουμε να ζούμε στα πλαίσια των δυνατοτήτων μας

Η δυνατότητα να συνεχίζουμε να δανειζόμαστε και να φορτώνουμε στις επόμενες γενιές τη σημερινή μαιταιοδοξία μας δεν μπορεί πλέον να συνεχιστεί, επισημαίνει ο πρώην πρόεδρος του ΚΕΒΕ Μάνθος Μαυρομμάτης. Τονίζει πως οι ρυθμοί αντίδρασής μας στις προκλήσεις ήταν πάντοτε αργοί και, αν θέλουμε να προλάβουμε αρνητικές εξελίξεις, πρέπει να τολμήσουμε οι κινήσεις μας να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις του αύριο και όχι τις ανάγκες του χθες. Το μεγάλο έλλειμμα των δημοσίων οικονομικών πρέπει πρώτιστα να καλυφθεί από τον περιορισμό των δαπανών και κατά δευτερευόντα λόγο από την αύξηση των φορολογιών. Ο ιδιωτικός τομέας έχει υποστεί τις επιπτώσεις της κρίσης από το 2008 και πρέπει ο δημόσιος τομέας να ανταποκριθεί ανάλογα και όχι να σφριρίζει αδιάφορα ωσάν αυτή η οικονομική κρίση να μην τον αφορά.

Εξακολουθεί η κυπριακή οικονομία να μοιάζει με τον Τιτανικό που βυθίζεται αργά αλλά σταθερά και οι κυβερνήτες όπως η ορχήστρα που συνεχίζει να παίζει σαν να μη συμβαίνει τίποτα; Ο νέος υπουργός Οικονομικών φαίνεται ότι αντιλαμβάνεται το μέγεθος του προβλήματος και κάνει μια μεγάλη προσπάθεια για να αποτρέψει τα χειρότερα, αλλά δεν είμαι σίγουρος αν μπορεί να πείσει τη δική του Κυβέρνηση και το κόμμα του όπως και όλες τις πολιτικές δυνάμεις και κοινωνικούς εταίρους για την κρίσιμότητα των στιγμών. Όσο να ληφθούν ριζοσπαστικά και διαρθρωτικά μέτρα που θα πείσουν ότι η κυπριακή οικονομία τελικά δεν πρόκειται να βυθιστεί όπως τον Τιτανικό.

Με σημείωμα του που κατέθεσε στο Υπουργικό έπεσε Εκκάρτα πως αν δεν ληφθούν τα μέτρα μπαίνουμε στο Μπχανισμό Στήριξης. Ναι, αλλά τις σωστές διαπιστώσεις και προθέσεις του εμείς θέλουμε να τις δούμε να υλοποιούνται σε προτάσεις πολιτικής, οι οποίες να υιοθετηθούν πρώτιστα από την Κυβέρνηση και μετά από την υπόλοιπη κυπριακή κοινωνία. Ο

Θέλω να πιστεύω ότι η προειδοποίηση του Όλι Ρεν θα λειτουργήσει ως προειδοποιητικό καμπανάκι για να μας αφυπνίσει από το λήθαργό μας

καλύτερος τρόπος για να έχει ελπίδα ένα τέτοιο συνολικό πακέτο μέτρων να περάσει πρέπει να είναι σφαιρικό, να μην είναι επιλεκτικό και να δίνει την εντύπωση ότι βλέπουμε το θέμα μακροπρόθεσμα. Να περιλαμβάνει εκτός από τα πρόσκαιρα μέτρα δημοσιονομικής μορφής και διαρθρωτικές αλλαγές ούτως ώστε με τη λήξη αυτών των μέτρων να ξέρουμε ότι η κυπριακή οικονομία θα βρίσκεται σε μια πιο ορθολογιστική πορεία βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών, που είναι το μεγάλο ζητούμενο σήμερα.

Βέβαια στα μέτρα που πρότεινε ο υπουργός εισέπραξε την άρνηση των συνταξιούχων και του κόμματός του. Από τη στιγμή που θα μπορούσαμε όλοι, πρώτιστα η Κυβέρνηση, μετά οι πολιτικές δυνάμεις και οι κοινωνικοί εταίροι να τα δούμε στην ολότητά τους, τότε θέλω να πιστεύω ότι θα μπορούσαμε να πάρουμε τέτοια μέτρα που να αποφυγούμε την οποιαδήποτε προσφυγή σε μηχανισμούς στήριξης.

Τι θα κάνει τις συνεντεύξεις και το ΑΚΕΛ να αλλάξουν στάση; Δεν είναι εύκολο εγχείρημα, αλλά πρέπει να δουν το τι γίνεται σε άλλες χώρες που έχουν αναγκαστεί να ζητήσουν τη βοήθεια της ΕΕ. Αν επικρατήσει το αίσθημα αυτοσυντήρησης στο συντηρητικό κίνημα, τότε το μέλλον για τους ίδιους θα είναι πολύ καλύτερο, παρά η περκαρία στις σημερινές θέσεις στη βάση κεκτημένων άλλων εποχών, που σε περίπτωση προσφυγής στην ΕΕ θα εξανεμιστούν.

Μέχρι τώρα δεν είδαμε να προτάσσεται το αίσθημα αυτοσυντήρησης. Όσο περνά ο καιρός αυτό γίνεται όλο και πιο φανερό. Μπορεί τα πράγματα που συζητούνται σήμερα να ήταν αδιανότα πριν λίγους μήνες, άρα η αίσθηση ότι τα δεδομένα έχουν αλλάξει δραματικά θα πρέπει να κάνουν όλους να συνειδητοποιήσουν την πρόκληση, διαφορετικά ο Τιτανικός που βυθίζεται αργά και σταθερά θα συνεχίσει την πορεία του προς το πάτο της θάλασσας και τίποτα δεν θα μπορεί να τον περισώσει.

Αυτό επισήμανε και η πρόσφατη επιστολή Όλι Ρεν. Η αντίδρασή μας είναι σαν να έχουμε εθνικό στόχο την ένταξη στο Μπχανισμό Στήριξης. Αν αυτό ισχύει, τότε είμαστε καταδικασμένοι. Θέλω όμως να πιστεύω ότι θα λειτουργήσει ως προειδοποιητικό καμπανάκι

ΦΩΤ.: Α. ΜΑΝΘΗΣ

Πιο τολμηρός θα 'πρεπε να είναι ο Προϋπολογισμός

Κανονισμένοι με τον Προϋπολογισμό όπως έχει κατατεθεί; Είναι προς την ορθή κατεύθυνση. Εμείς θα τον θέλαμε πιο τολμηρό και πιο ριζοσπαστικό για συγκράτηση των δημοσίων δαπανών, ώστε να πετύχουμε την αλλαγή του αρνητικού κλίματος, να επανακτήσουμε την εμπιστοσύνη που θα δώσει στον επιχειρηματικό κόσμο την αίσθηση της ασφάλειας και να αποτολμήσουν να επενδύσουν, ξέροντας ότι δεν πρόκειται να αντιμετωπίσουν κάθε χρόνο πρόσκαιρες φορολογίες για να γεμίζουν οι τρύπες των δημοσίων οικονομικών.

Ξένες τράπεζες απειλούν να φύγουν αν αλλάξει το φορολογικό μας σύστημα. Διότι οι ξένες τράπεζες και εταιρείες θέλουν να νιώθουν ότι λειτουργούν μέσα σε ένα σταθερό φορολογικό περιβάλλον και δυστυχώς οποιαδήποτε μέτρα, έστω και προσωρινά, δίνουν την εντύπωση ότι παίρνονται για να βγάλουμε την χρονιά. Αυτό σκοτώνει την εμπιστοσύνη των ξένων. Πιο καλό παράδειγμα από την Ελλάδα δεν μπορεί να υπάρξει. Οι ελληνικές κυβερνήσεις κάθε χρόνο αλλάζουν τα δεδομένα στο φορολογικό περιβάλλον και μέσα σε αυτή την αβεβαιότητα κανένας ξένος δεν τολμά πλέον να επενδύσει στην Ελλάδα.

Αφού τα βλέπουμε, γιατί πάμε να τα αντιγράφουμε; Διότι συνεχίζουμε να φοβόμαστε το πολιτικό κόστος που συνεπάγεται από τις αλλαγές. Η ευθύνη της παρούσας Κυβέρνησης είναι να τολμήσει να προτείνει τα σωστά μέτρα και η ευθύνη των πολιτικών κομμάτων να τα δουν θετικά, διότι οι ώμοι κανενός δεν είναι αρκετοί για να αντέξουν το βάρος τέτοιων ριζοσπαστικών

διαρθρωτικών αλλαγών.

Η Κυβέρνηση σκέφτεται το πολιτικό κόστος, τα υπόλοιπα κόμματα θα σκεφτούν κι αυτά το πολιτικό κόστος ή θα σταθούν στο ύψος των περιστάσεων; Την στιγμή της κρίσης θα αποκαλυφθούν οι προθέσεις όλων. Όλες οι ενδείξεις από τα κόμματα που δεν συμμετέχουν στην Κυβέρνηση είναι θετικές ως προς την αντιμετώπιση των προκλήσεων. Θέλω να πιστεύω ότι όλοι θα σταθούν στο ύψος των περιστάσεων και θα φανεί ότι δεν υπάρχει τελικά πολιτικό κόστος, διότι η κυπριακή κοινωνία έχει την ωριμότητα να αντιληφθεί ότι τα δεδομένα άλλαξαν και πρέπει να προσαρμοστούμε σε πιο δύσκολες οικονομικές συνθήκες.

Η δημοσκοπήση του Φιλελευθέρου της περασμένης Κυριακής έδειξε ότι οι πολίτες είναι έτοιμοι να δεχτούν τα μέτρα. Αυτό είναι το πιο αισιόδοξο από όλα. Πριν λίγο καιρό μεγάλο τμήμα της κυπριακής κοινωνίας πίστευαν ότι η κρίση είναι παροδική, ενώ τώρα η κοινωνία επιδεικνύει ωριμότητα, καταλαβαίνει ότι δεν μπορούμε να αποφύγουμε επώδυνα μέτρα που θα μας δώσουν την ελπίδα για το μέλλον, διότι η βάση της κυπριακής οικονομίας είναι σχετικά υγιής και μπορούμε να προσβλέπουμε ότι θα αντιμετωπίσουμε τη κρίση.

Εντοπισμός υδρογονανθράκων θα μας λύσει το πρόβλημα; Σίγουρα όχι βραχυπρόθεσμα. Μέχρις ότου έχουμε στο χέρι τα οικονομικά σφέλη από τους υδρογονανθράκες θα περάσουν χρόνια, ενώ τα προβλήματα στην οικονομία είναι σημερινά.

για να μας αφυπνίσει από το λήθαργό μας.

Τι θα σημαίνει για την Κύπρο το ενδεχόμενο ένταξης στο Μπχανισμό Στήριξης; Με απλά λόγια, την καταστροφή όλων των προσπαθειών μας τα τελευταία 30 χρόνια να γίνουνε ένα αξιόποστο διεθνές επιχειρηματικό κέντρο προσφοράς υπηρεσιών. Και η ζημία δεν θα είναι στιγμιαία, θα έχει μακροχρόνιο κόστος και θα χρειαστούν τίτάνιες προσπάθειες δεκαετιών για να ανακάμψουμε. Η εμπιστοσύνη χάνεται εύκολα, αλλά κερδίζεται πολύ δύσκολα.

Συνεντεύξεις και ΑΚΕΛ δηλώνουν ότι δεν είναι η δημοσία δημοσιονομικά που μας έφεραν μέχρι εδώ και ότι πρέπει να ληφθούν αποφασιστικά μέτρα που να απευθύνονται στον πλούτο και τα κέρδη. Το μεγάλο έλλειμμα των δημοσίων οικονομικών πρέπει πρώτιστα να καλυφθεί από τον περιορισμό των δαπανών και κατά δευτερευόντα λόγο από την αύξηση των φορολογιών. Έτσι γίνεται σε όλες τις χώρες του κόσμου και αυτή είναι η συνταγή για να πετύχουμε τις διεθνείς αγορές ότι τα δημόσια οικονομικά μας είναι βιώσιμα. Βεβαίως ο περιορισμός των δαπανών δεν είναι μόνο το κρατικό μισθολόγιο και οι κρατικές συντάξεις, είναι και οι στοχευόμενες κοινωνικές παροχές.

Και για τις εξαγγελίες αυτές υπάρχουν αντιδράσεις.

Ναι, διότι ως κοινωνία μάθουμε να παίρνουμε τις δεδωμένο κάποια επιδόματα που έδιναν διαχρονικά οι κυβερνήσεις στους ψηφοφόρους για να έχουν την εννοιά τους, και για χρόνια κρύβαμε αυτά τα προβλήματα κάτω από το χαλί, διότι η καλή πορεία της κυπριακής οικονομίας μάς έδινε την πολυτέλεια να τα αγνοούσαμε. Η δυνατότητα να συνεχίζουμε να δανειζόμαστε και να φορτώνουμε στις επόμενες γενιές τη σημερινή μαιταιοδοξία μας δεν μπορεί πλέον να συνεχιστεί. Πρέπει να μάθουμε να ζούμε στα πλαίσια των δυνατοτήτων μας.

Υπάρχει η άποψη ότι με τη φορολόγηση των υπαλλήλων θα σταγειώνεται η αγορά. Το επιχειρήμα ότι οι γενναίοδωρες αυξήσεις προς το δημόσιο τομέα είναι θεματικές διότι συντηρούν την κατανάλωση, είναι μπορεί να πω και ανήθικο, γιατί τα ίδια λεφτά θα μπορούσαν να δώσουν σε δυσπραγούντες συμπολίτες μας (άνεργοι, χαμηλόσυνταξιούχοι) οι οποίοι επίσης θα τα κατανάλωναν και θα τόνωναν την αγορά, ενώ παράλληλα θα είχαν ένα πιο ανεκτό βιοτικό επίπεδο.

Κινδυνεύουμε να μπούμε στο Μπχανισμό Στήριξης εξ αιτίας των τραπέζων; Αυτή η θέση δεν μπορεί να

προβληθεί ως δικαιολογία για να συνεχίσει η κυπριακή οικονομία να έχει μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα και δημόσιο χρέος που δεν αντέχει. Ας βάλουμε εμείς σε τάξη ό,τι περνά από το χέρι μας, δηλαδή τα δημόσια οικονομικά μας, και να είστε σίγουροι ότι οι διεθνείς αγορές θα είναι πολύ πιο επεικέιες με την αξιολόγησή μας, παρά την αρνητική επίδραση που έχουμε από την κρίση στην Ελλάδα πάνω στις τράπεζές μας.

Εσωγενείς παράγοντες μας οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση και όχι εξωγενείς όπως η κρίση στην Ελλάδα και την Ευρώζων; Τα μεγάλα ελλείμματα των δημοσίων οικονομικών της Κύπρου οφείλονται πρώτιστα σε εσωγενείς παράγοντες, στις ανελαστικές δαπάνες που αυξάνονται κάθε χρόνο, ασχετώς της κατάστασης της κυπριακής οικονομίας. Αυτό φάνηκε το 2009, μια χρονιά βαθιάς ύφεσης της τάξης του -1,7%. Η κυπριακή οικονομία συρρικνώθηκε ενώ οι αυξήσεις στο κρατικό μισθολόγιο, τις κρατικές συντάξεις και τις κοινωνικές παροχές αυξήθηκαν συνολικά 6% ως 9%. Ποιος μας υποχρέωσε σε συνθήκες ύφεσης να δίνουμε τέτοιες αυξήσεις που δεν αντέχουμε;

Το μεγάλο στοίχημα είναι ο περιορισμός των δημοσίων δαπανών

Μετά από δυο θητείες στην προεδρία του ΚΕΒΕ, με τι συναισθήματα παραδώσατε την σκυτάλη; Η προεδρία του ΚΕΒΕ ήταν μια μεγάλη προσωπική εμπειρία την οποία κάρηκα ιδιαίτερα, διότι μου δόθηκε η ευκαιρία να ασχοληθώ με τα οικονομικά θέματα του τόπου και να προσπαθήσω να συμβάλω, στο μέτρο των δυνατοτήτων μου, στην αντιμετώπιση των προκλήσεων. Η πρώτη θητεία, 2005-08, ήταν η εύκολη. Τότε στόχος μας ήταν η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών κονδυλίων, μια που μόλις είχαμε μπει στην ΕΕ, και πάνω από όλα η ομαλή ένταξη στο ευρώ, τον Ιανουάριο του 2008. Στη δεύτερη θητεία τα πράγματα έγιναν πολύ πιο δύσκολα λόγω της οικονομικής κρίσης και οι απαιτήσεις ήταν πολύ περισσότερες. Η δυστοκία της Κυβέρνησης για λήψη ουσιαστικών μέτρων τα τρία πρώτα χρόνια έκανε την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων πολύ πιο δύσκολη για όλους μας. Ο δικός μας ρόλος ήταν να είμαστε επικοινωνιακοί στις προτάσεις μας και προσπάθειά μας ήταν να βλέπουμε τη σφαιρική εικόνα. Προσπαθήσαμε να είμαστε αποτελεσματικοί για να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης σήμερα.

Η δυστοκία της Κυβέρνησης τα τρία πρώτα χρόνια να πάρει μέτρα δείχνει ότι έχετε υπεράνω του συμφέροντος της οικονομίας του τόπου το κομματικό συμφέρον; Ήταν η συνηθισμένη τακτική αντιμετώπισης των προβλημάτων όπως και όλων των προηγούμενων κυβερνήσεων. Πίστευε ότι θα ξεπερνούσαν η κρίση χωρίς μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές. Κανείς μας δεν είχε αντιληφθεί ότι αυτή η κρίση είναι διαφορετική από τις προηγούμενες και ότι θα ανέδεικνε τα προβλήματα που είχαν συγκεντρωθεί στην οικονομία τις τελευταίες δεκαετίες. Δίναμε

την εντύπωση ότι παίρναμε ανεπαρκή μέτρα και μάλιστα καθυστερημένα. Νιώθατε ως πρόεδρος του ΚΕΒΕ ότι τα μέλη σας θα κληθούν να συμβάλουν στην αύξηση των κρατικών

εσόδων; Ως ΚΕΒΕ προσπαθήσαμε να αναδείξουμε ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει υποστεί τις επιπτώσεις της κρίσης από το 2008 και πρέπει ο δημόσιος τομέας να ανταποκριθεί ανάλογα και όχι να σφριρίζει αδιάφορα ωσάν αυτή η κρίση να μην τον αφορά. Η καταφυγή μέσα σε συνθήκες ύφεσης σε φορολογίες κάνει την προσπάθεια της οικονομίας να εξέλθει από την κρίση πιο δύσκολη για να κερδίσει το στοίχημα της ανάπτυξης. Τώρα όμως βρισκόμαστε στο παρά ένα, η συμβολή όλων είναι αναπόφευκτη, αλλά το μεγάλο στοίχημα είναι ο περιορισμός των δαπανών.

Αναλαμβάνοντας την προεδρία του ΚΕΒΕ μού είχατε πει σε μια συνέντευξη ότι στόχος σας ήταν να γίνει ένα ουσιαστικό εταίρος της κυβέρνησης με τεκμηριωμένες απόψεις. Το πετύχατε; Προσπαθήσαμε να εκφράζουμε ουσιαστικά και τεκμηριωμένα τις θέσεις μας για την κυπριακή οικονομία, για να επηρεάσουμε τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Δεν το πετύχαμε στο βαθμό που θα θέλαμε. Η πολιτική εξουσία έχει την τελική απόφαση και ευθύνη. Στην άλλη μεγάλη προσπάθειά μας για την ανάδειξη της Κύπρου ως ένα αξιόπιστο διεθνές κέντρο υπηρεσιών και επιχειρήσεων, η ανταπόκριση που βρήκαμε από την Κυβέρνηση ήταν ουσιαστική, γι' αυτό είχαμε πολύ καλά αποτελέσματα.

Τι θα σας λείπει από το ΚΕΒΕ, η έντονη δημοσιότητα; Ως νέος πρόεδρος συνεχίζω να έχω ρόλο στο ΚΕΒΕ, θα είμαι δίπλα στο νέο πρόεδρο. Εκείνο που θα μου λείψει είναι η άμεση σκέψη που με επικειρηματικό κόσμο γενικότερα. Η προσωπική επαφή και η θετική αντιμετώπιση που είχα ήταν για μένα μεγάλη ικανοποίηση για μένα. Άρα δεν ήθελα ακόμα να ώρα που ανερεύστε για να καρτέτε ταξίδια, ηρεμία, διαβάσμα; Οι ρυθμοί μου σίγουρα δεν θα είναι οι ίδιοι όπως όταν ήμουν πρόεδρος του ΚΕΒΕ και θα προσπαθώ να τα κάνω όλα αυτά με τη σύζυγό μου Κάτια, αφιερώνοντας της περισσότερο χρόνο. Θα ασχοληθώ και με την προσωπική μου επικήρση, η οποία μου λείπει. Ευχαριστώ το συντάκτη που με ανέκτησε όλο αυτό τον καιρό και πέτυχε αξιοζήλευτες επιδόσεις μόνος του. Δεν θα σταματήσω να είμαι ενεργός πολίτης με άποψη και παρεμβάσεις για τα κοινά, ιδίως τώρα που νιώθω ότι έχω περισσότερη ελευθερία έκφρασης προσωπικών απόψεων, ως κέντρο πολιτίας, ότι δεν μπορεί να τον νικήσει κανένας.

Οι ρυθμοί αντίδρασής μας στις προκλήσεις ήταν πάντοτε αργοί

Πρέπει να γίνει αναδιάρθρωση και στο χρηματοπιστωτικό μας σύστημα; Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο τραπεζικός μας τομέας έχει περιθώρια βελτίωσης. Οι εποπτικές Αρχές βάσει των ευρωπαϊκών προνοιών γίνονται αυστηρότερες και οι τράπεζες πρέπει να γίνουν πιο συγκρατημένες στην ανάληψη κινδύνων. Αποφύγαμε πολλά προβλήματα του τραπεζικού τομέα άλλων χωρών, δεν εμπλακίκαμε σε τοξικά προϊόντα ούτε δημιουργήσαμε εξωπραγματικές φούσκες στην οικονομία. Εμπλακίκαμε όμως σε κρατικά ομόλογα... Οι κυπριακές τράπεζες βάσει των εποπτικών αναγκών πρέπει να διατηρούν μεγάλα ποσά σε ρευστότητα. Αυτή η ρευστότητα έπρεπε κάπου να διοχετευτεί, τα κρατικά ομόλογα μέσα στην περίοδο της κρίσης φαινότουσαν να έχουν το λιγότερο κίνδυνο σε σύγκριση με τραπεζικά ή εταιρικά ομόλογα άλλων χωρών. Δυστυχώς αποδείχτηκε ότι δεν ήταν τόσο ασφαλή όσο οι ιδίες οι αγορές νόμιζαν. Κινδυνεύει κάποια κυπριακή τράπεζα; Πιστεύω πως όχι, αλλά κανείς δεν μπορεί να ξέ-

ρει ακόμα αν δεν οριστικοποιηθεί το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων, ώστε να ξέρουμε τις ανάγκες τους. Ενώ υπάρχει δυστοκία στην Ευρώζωνη στην αποφασιτικότητα στήριξης των δημοσίων χρεών των εθνικών κρατών, η ΕΕ έχει δείξει αποφασιστικότητα στήριξης των τραπεζικών συστημάτων όλων των χωρών, διότι έχουν επιπτώσεις πάνω σε όλους. Ο γνωστός καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, Μάρτιν Φελντστάιν, υποστήριξε ότι αν και προς το παρόν η Ευρώζωνη δεν απειλείται με διάλυση, εντούτοις η Ελλάδα θα θεθεί εκτός αυτής μέσα στον επόμενο χρόνο. Πιστεύω ότι δεν θα γίνει αυτό, η ελληνική Κυβέρνηση θα πάρει εκείνη τα μέτρα που θα διασφαλίσουν την παραμονή της στην Ευρώζωνη, διότι αν το κόστος αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας σήμερα φαντάζει μεγάλο, το κόστος της εξόδου της Ελλάδας από την Ευρώζωνη θα είναι πολύ μεγαλύτερο. Η κυβέρνηση ευρύτερης συνεργασίας, όπως είναι τώρα, είναι ίσως ο μοναδικός τρόπος κατανομής πολιτικού κό-

στους, για να μπορέσουν οι πολιτικοί να εφαρμόσουν τις αναγκαίες επώδυνες αποφάσεις για να υπάρχουν προοπτικές οικονομικής ανακάμψης. Μπορεί να βρεθούμε και εμείς στη θέση να κάνουμε κυβέρνηση ευρείας αποδοχής για να αντιμετωπίσουμε δυσάρεστες οικονομικές εξελίξεις; Ένα τέτοιο ενδεχόμενο μπορεί να προέλθει από την πίεση της κυπριακής κοινωνίας, η οποία νιώθει ότι βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού. Θα εξαρτηθεί από την ωριμότητα και υπευθυνότητα της πολιτικής ηγεσίας μας στο σύνολο, πως θα αντιμετωπίσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Αυτό μπορεί να φανεί μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου; Μπορεί να μην είναι καταληκτική ημερομηνία με αυτή την έννοια, αλλά αν δεν πάρουμε τα μέτρα που πρέπει μέχρι τις 15 Δεκεμβρίου και η Κύπρος αναγκαστεί να ζητήσει τη στήριξη της ΕΕ και οι ξένοι οίκοι αξιολόγησης συνεχίζουν να μας υποβαθμίζουν με ανυπολόγιστες επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία, τότε μια τέτοια ανάγκη μπορεί να προκύ-

ψει. Τα πράγματα κινούνται με τόσο γρήγορους ρυθμούς που είναι τρομερά δύσκολο να προβλέψει κανείς ποια θα είναι τα δεδομένα μετά από δυο μήνες στον οικονομικό τομέα. Θα τα καταφέρουμε; Θέλω να είμαι αισιόδοξος, πιστεύοντας ότι θα κυριαρχήσει η κοινή λογική για την ανάγκη λήψης των μέτρων που επιβάλλονται και η αποφασιστικότητα μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες. Δεν αποκρύβω όμως την ανησυχία μου διότι οι ρυθμοί αντίδρασής μας στις προκλήσεις ήταν πάντοτε αργοί. Αν θέλουμε να προλάβουμε αρνητικές εξελίξεις, πρέπει να τολμήσουμε και οι κινήσεις μας να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις του αύριο και όχι τις ανάγκες του χθες. Συμφωνείτε με τη θέση του ΑΚΕΛ ότι η κρίση είναι δομική του καπιταλιστικού συστήματος; Βασικά όχι, διότι το σύστημα της ελεύθερης αγοράς έχει αποδείξει ότι μαθαίνει από τις κρίσεις του, προσαρμόζεται και τις ξεπερνά. Βέβαια τον οικονομικό κύκλο (εναλλασσόμενες περίοδοι ανάπτυξης και ύφεσης) φαίνεται ότι δεν μπορεί να τον νικήσει κανένας.

